

له هۆکاره کانی غەیبەت و چۆنیەتی دەرباز بوون لێی

ههروهها له هۆکاره کانی: ویستی هینانه پیکه نینی کهسانی تر ابن تیمیة رحمه الله دهفهرموویت: "کهسانیکیش هه ن غهیبهت دهخه نه قالبی گالته و هینانه پیکه نینی کهسانی تر جگه له خۆی به گالته پیکردن و هاوشیوه کردن و به کهم دانانی کهسی گالته پیکراو" [مجموع الفتاوی].

ههروهها له هۆکاره کانی: گومان بردنی خراپ به موسلمانان! له وتاری داهاوتوش به تهناها باسی دهکهین این شاء الله.

چۆن له هۆکاره کانی غەیبەت دەربازم بێت؟

ئهی موسلمان، ئهی موجهاید له پیناو الله، ئهی ئه و کهسهی تیده کۆشیت بۆ حوکم کردن به شهرعی الله، ئهی ئه و کهسهی دهچوویت (به ره و جیهاد) و مال و خیزان و منداله کانت جیهیشتوو، ئایا پازی ده بیت له خۆت که چاکه کانت به هۆکاری غهیبهت برۆن؟

ئه گهر وهلامه کهت نه خیره؛ ئه وه بئگومان پبویسته بزانیته چۆن ده ربازت ده بیت له غهیبهت و هۆکاره کانی ئه وهش به هۆی ئه م شتانه:

- بهردهوام ئه وهت له بیر بیت که الله چاودیریت ده کات: چونکه ئه مه رینگایه بۆ ده رباز بوون له هه موو تاوانیک به ئیزنی الله، الله تعالی فهرموویته: {وَاعْلَمُوا أَنَّهُ اللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي أَنْفُسِكُمْ فَاحْذَرُوهُ} واته: ههروهها بزانیته هه رچی له دهرووتاندا ههیه دهیزانیته بۆیه ئاگاداربن و خۆتان بپاریزن، قورئوبی رحمه الله دهفهرموویته: ئه مه ئه وپه ری ئاگادارکردنه وهیه له کهوتنه ئیو ئه و شتانهی نه هی لیکردوه" [تهفسیره کهی].

ههروهها الله تعالی فهرموویته: أَمْ يَحْسَبُونَ أَنَّا لَا نَسْمَعُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ بَلَىٰ وَرُسُلًا لَدَيْهِمْ يَكْتُمُونَ، واته: {ئایا ئه وانه واده زانن که ئیمه له نهینی و

له وهی که دهیلین یاخود هه ندیک له وهی که دهیلین تیایهتی؛ به لام رای وایه ئه گهر ئینکاریان لیکات ئه و دانیشتنه که دهچریت و خه لکی مه جلیسه کهش له سه ریان قورس ده بیت و لئی دوور ده که ونه وه، جا وای ده بینیت که هاوتا کردن و په سه ندردنیان له چاکه ژیانه له گه لیان و هاوپییه تیه کی باشه له گه لیان له وانه شه ئه وان تورپه بین و ئه ویش له گه لیان تورپه ده بیت و رۆده چیت له گه لیان" [مجموع الفتاوی].

ههروهها له هۆکاره کانی: ئیره یی و حه سودی

ابن تیمیة رحمه الله دهفهرموویته: "کهسانیکیش هه ن که ئیره یی و حه سودی پالیان ده نیت به ره و غهیبهت له ئه نجامدا دوو شتی پیس و پۆخل بهیه که وه کۆده کاته وه: غهیبهت و حه سودی" [سه رچاوهی پيشوو].

ههروهها ابن عبد البر رحمه الله دهفهرموویته: "فضیل سی کوری عیاض رحمه الله دهفهرموویته: "ما من أحد أحب الرئاسة إلا حسد وبغی وتتبع عیوب الناس وکره أن یذکر أحد بخیر"، واته: "هیچ کهسیک نه که حه زی له سه روکایه تی و سه رکردایه تی بیت ئه و بئگومان حه سودی و ئیره یی ده بات و زیاده ره وی و ده ستریزوی ده کات و به دوای عیب و که موکوپیه کانی خه لک ده که ویت و پیی ناخۆشه که به چاکه باسی یه که که سیش بکات" [جامع بیان العلم وفضله].

جگه له خیر و چاکه نه بیت، عائیشه فهرمووی: ئه و هاوشیوه و هاوتای من بوو له هاوسه رانی پیغه مبه ر صلی الله علیه وسلم جا الله یش به ترس و وه رع پاراستی... [متفق علیه].

ههروهها له هۆکاره کانی: ریز نواندن له گه ل ئه و که سانه ی که دانیشتوو له گه لیان (پازی کردن و هاوشیوه کردنیان)

ههروهک الله تعالی ده رباره ی هاوه لانی ناگر فهرموویته که ئه وان هۆکاری چوونیان بۆ ئیو ناگر باس ده که ن له وانه ش که گو توویانه: {وکنا نخوض مع الخائضین} واته: ئیمه له گه ل ده م دریزو بئ ئابرووه کاندایه قسه ی خۆمان ده کردو له بابه تی ئه وایمان ده گوت و ره خنه ی بئ جیمان ده گرت له گه لیان رۆده چووین، پیشه و ته به ری رحمه الله دهفهرموویته: "فهرموویته: ئیمه قسه مان ده کرد له باتل و پوچه لی و ئه و شتانه ی که الله پیی ناخۆش بوو له گه ل ئه و که سانه ی که ئه و قسانه یان ده کرد و رۆده چوون تیایدا"، ههروهها قورئوبی دهفهرموویته: "واته ئیمه تیکه لای ته هلی باتل ده بووین له باتل و پوچه لیه که یان" [تهفسیره کهی].

ابن تیمیة رحمه الله دهفهرموویته: "کهسانیک هه ن غهیبهت ده که ن وه کو هاوشیوه کردن و موافقه کردنی هاوپیکانی و هۆز و عه شیرته که ی و ئه و که سانه ی له گه لیان دانیشتوو سه ره رای ئه وهی زانستی ههیه به وهی که که سی غهیبه تکرار پاک و به ریئه

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله وعلى آله وصحبه ومن والاه، أما بعد:

له دوو وتاره که ی پیشوو باس مان له حه رام بوونی غهیبهت و شیوازه کانی کرد ههروهها ئه و حاله تانه ی که ریکه پیدراوه تیایدا، ئه مپروش باسه که مان ته واه ده کهین ده رباره ی پالنه ره کان به ره و غهیبهت و هۆکاره کانی، ههروهها چۆنیته ی ده رباز بوون لئی.

بزانه برای موسلمانم، الله - تعالی - پشتیوانی من و تۆش بیت به ره و گوپیایه لی کردنی؛ غهیبهت هۆکار و پالنه ری ههیه پبویسته ئاگاداریان بین و خۆمان دووربخه ی نه وه لیان، بۆ ئه وهی نه که وینه ئیو ئه م نه خۆشیه ترسناکه، هه ره ها ئه م ده رده به ربلاوه، له و هۆکارانه ش:

لاوازی ترسان و کهمی باوه ر (ئیمان)

ئه مه ش له به ر ئه وهی ترسان (الورع) خاوه نه که ی قه ده غه ده کات له غهیبهت و ده پپاریزیت له قسه کردن ده رباره ی ناموس و عه رزی خه لک، ئه وهش که ئاماژه به مه ده دات ئه وهیه که له فهرمووده ی به سه رهاتای هه لبه ستن (بوهتان) له که ها تووه، تیایدا ها تووه که عائیشه الله لئی پازی بیت فهرموویته: "وکان رسول الله صلی الله علیه وسلم سأل زینب بنت جحش عن أمری، فقال لزینب: (ماذا علمت، أو رأیت)، فقالت: یا رسول الله أحمی سمعی وبصری، والله ما علمت إلا خیرا، قالت عائشة: وهي التي كانت تسامیني من أزواج النبي صلی الله علیه وسلم فعصمها الله بالورع..."، واته: "په یامبه ری الله ش صلی الله علیه وسلم پرسیاری کرد له زهینه بی کچی جه حش ده رباره ی بابه تی من، به زهینه بی فهرموو: (چیت زانیوه، یان چیت بینیه)، فهرمووی: ئهی په یامبه ری الله من بیستی و بینینی خۆم ده پاریزم، سویند به الله هیچم نه زانیوه

چپه یان بیټاګاین و نایستین؟! نه خیر وانی یه، ټیمه زور ناګادارین و فریشته چاودیره کانیشمان که هه میسه له نزیکیانه ون، وردو درشتی گوفتارو کرداریان توّمار ده کهین؛ ابن کثیر رحمه الله ده فهرموویت: "واته: ټیمه ده زانین ټهوان خه ریکی چین، ههروه ها فریشته کانیش کاروکرده وه کانیان ده نووسن، به بچووک و به گه وره "ته فسیره کهی، پیغهمبریش صلی الله علیه وسلم فهرموویه تی: (الإحسان أن تعبد الله كأنك تراه، فإن لم تكن تراه فإنه يراك) واته: (چا که کاری ټه ویه که الله په رستی وه که ټه وهی ده بیینی، خو ټه گه رتوش نه بیینی ټه توّ ده بیینی) [متفق علیه].

نه وهی رحمه الله ده فهرموویت: "مه به سستی قسه کانیش، هاندانه له سهر نییه تپاکی له په رستش و هه ست کردنی به نده به چاودیری کردنی په روه ردگار کهی تبارک و تعالی له ته و او کردنی ملکه چی و خو نزم کردنه وه و جگه له مهش" [شرح مسلم].

• بزائیت که غه ییه ت کردنت ده بیته هوّی که مبونونه وهی چا که کانت؛ له سه حیچی موسلم له ټه بی هورهیره هاتووه که پیغهمبر صلی الله علیه وسلم فهرموویه تی: (ثایا ده زانین موفلیس کییه؟) فهرموویان: "موفلیس لای ټیمه ټه و که سه یه که دره م و که لوپه لی نیه"، فهرمووی: (إن المفلس من أمتي يأتي يوم القيامة بصلاة، وصيام، وزكاة، ويأتي قد شتم هذا، وقذف هذا، وأكل مال هذا، وسفك دم هذا، وضرب هذا، فيعطى هذا من حسناته، وهذا من حسناته، فإن فنيت حسناته قبل أن يقضى ما عليه أخذ من خطاياهم فطرح عليه، ثم طرح في النار) واته: (به راستی موفلیس له نوممه تی من ټه و که سه یه که پوژی قیامه ت به نوپژ و پوژوو و زه کات له گه لّ خویدا ده هیئیت، که چی دپت جنیوی به مه داوه، وه بوهتانی به مه

کردووه، وه مال و سامانی ټه مهی خواردووه، خوینی ټه مه شی پرستووه، وه له مهی داوه، جا ټه و که سه له چا که کانی ټه وهی پیده درپت، ټه وهش له چا که کانی پیده درپت، جا ټه گه ر چا که کانی له ناوچوون به ر له وهی ټه وهی له سهری بیته گه پراند بیته وه ټه و له تاوانه کانیان ده بات و فری ټه درینه سهر ملی، ټینجا فری ټه درپته ناگروهه).

محمد بن أبي حاتم الوراق ده فهرموویت: گویم لیوو - واته له بوخاری - ده یفه رموو: "ما اغتبت أحدا قط منذ علمت أن الغيبة تضر أهلها"، واته: "هه رگیز غه ییه تی که سم نه کردووه له وکاته وهی که زانیومه غه ییه ت زیان به خاوه نه کانی ده گه یه نیته" [سیر اعلام النبلاء].

• بزائیت که له غه ییه ت کردنی برا که تدا سته مت لی کردووه؛ ابن سیرین رحمه الله فهرموویه تی: "زولم و سته مه له برا که ت کردووه ټه گه ر هاتوو باسی بکهی به ناشرینترین ټه و شتانهی که لییه وه ده زانیت، وه باشرینه که شی له بیر بکهیت" [الصمت لابن أبي الدنيا].

• ههروه ها له مه جلیسی پیاوچاگان دابنیشیت و واز بهینیت له دانیشتن له گه لّ غه ییه تکاران، چونکه چا که کان نه هیت لیده کهن له ټه نجامدانی چه رامکراوه کان له وانهش غه ییه ت، له هه ردوو سه حیحه که هاتووه له فهرموودهی آبی موسی رضی الله عنه، له پیغهمبره وه صلی الله علیه وسلم فهرموویه تی: (مثل الجليس الصالح والسوء، كحامل المسك ونافخ الكير، فحامل المسك: إما أن يحذيك، وإما أن يتباع منه، وإما أن تجد منه ريحا طيبة، ونافخ الكير: إما أن يحرق ثيابك، وإما أن تجد ريحا خبيثة)، واته: (نمونهی هاوپی چاک و خراپ، وه کو هه لگری میسک و لابه ری خلته کانی ټاسن وایه، جا هه لگری میسک: یان پیت ده دات، یان لیی ده کرپت، یان بوئیکی خو شی

لی ده که یته، لابه ری خلته کانی ټاسنیش: یان جله کانت ده سوتینیت، یان بوئیکی پیسی لی ده که یته).

نه وهی رحمه الله ده فهرموویت: "له م فهرمووده یه دا چا که و گه وره یی دانیشتن له گه لّ پیاوچاگان و ټه هلی خیر و پیاوه تی و په وشت باشه کان و خو پاریزی و زانست و ټه دهب هه یه، ههروه ها نه هی کردن له دانیشتن له گه لّ ټه هلی شه ر و خراپه و ټه هلی بیدعه و ټه و که سانهی غه ییه تی خه لک ده کهن یا خود خراپه و ده سته تالیه کهی زور ده بیته، وه هاوشیوهی ټه مانهش له شته جوړاو جوړه خراپ و لومه کراوه کان" [شرح مسلم]

• سه رقال بیت به عیب و که موکوپه کانی خو ت و چاک کردنیان؛ ابن القیم رحمه الله له باسکردنی هه ندیک له حکمه ت و داناییه کانی الله که واز له به نده ده هیئیت بکه ویته تاوانه وه ده فهرموویت: "أنه یوجب له الإمساك عن عيوب الناس والفكر فيها، فإنه في شغل بعيبه ونفسه، وطوبى لمن شغله عيبه عن عيوب الناس، وويل لمن نسي عيبه وتفرغ لعيوب الناس، فالأول علامة السعادة، والثاني علامة الشقاوة"، واته: "ټه و شته وای لیده کات ده ست له عه ییه کانی خه لک و بیر کردنه وه لیان هه لگری و وازی لی بهینیت، چونکه ټه و سه رقاله به عه ییه کانی خو شی و نه فسی خو شی، خو شبه ختییش بو ټه و که سه ی که عه ییه کانی خو شی سه رقالی کردوون له عه ییه کانی خه لک، و او ه یلاش بو ټه و که سه ی عه ییه کانی خو شی له بیر کردوون و ده سته تال و خه ریک بووه به عه ییه کانی خه لک، جا یه که میان نیشانهی به خته وه ریبه، دووه میس نیشانهی به دبه ختییه" [طریق الهجرتین].

ههروه ها له ژیاننامهی پیشیان سهرمه شقمان هه یه

برای مواهیدم: به راستی له پیشینه

چا که کانت سه رمه شقیکی چاکت هه یه، ههروه ها نمونه یه کی به رزتره که شوینی بکه ویت؛ ټیمه ش هه ندیک له و ته کانیان باس ده که ین بو ت؛ به لکو و ته کانیان به سه رمه شق وه ربگریت و هاوشیوه یان بکه یته، شوین کرده وه کانیشیان بکه ویت، بوخاری رحمه الله فهرموویه تی: گویم له باوکی عاصم بوو ده یفه رموو: "منذ عقلت أن الغيبة حرام ما اغتبت أحدا قط"، واته: "له و پوژوهی که تیگه یشتووم غه ییه ت چه رامه هه رگیز غه ییه تی هیچ که سیکم نه کردووه" [سیر اعلام النبلاء].

هه ر بو یه ش - په حمه تی الله بیان لیئیت - به که می قسه یان ده کرد، الفضیل بن عیاض رحمه الله فهرموویه تی: "کان بعض أصحابنا يحفظ كلامه من الجمعة إلى الجمعة"، واته: "هه ندیک له هاوه لاغان قسه کانی خو شی ده پاراست له هه یینه که بو هه یینه که ی تر" [الصمت].

ههروه ها الذهبی له ابن وهب ریوایه تی کردووه که فهرموویه تی: "نه رزم کرد که من هه رکا تیک غه ییه تی مروفتیک بکه م ټه و پوژیک به پوژوو بم، جا ټه مه ماندووی کردم غه ییه تم ده کرد و پوژوووم ده گرت، جا نییه تم هیئا که هه رکا تیک غه ییه تی مروفتیک بکه م ټه و دره م ټیک به خشم جا له خو شه ویستی دره مه کان وازم له غه ییه ت هیئا؛ الذهبی رحمه الله ده فهرموویت: "زانا یان به و شیوه یه بوون - سویند به الله -، وه هه ر ټه مه شه به ره می زانستی به سود" [سیر اعلام النبلاء].

به لی برای موسلمانم، به رو بوومی زانستی به سود بریتیه له کرده وه و جییه جی کردن؛ وه نه که یته زانسته که ت بیته به لا به سه رته وه له دنیا و قیامه ت؛ ټه ی په روه ردگار له وه که سانه به مانگریت که گوئی له گوته ده گرن و شوین باشرینه که ی ده که ون، والحمد لله رب العالمین.